

Sygn. akt I CSK 471/22

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Nadleśniczego Nadleśnictwa [...]

przeciwko P. [...] spółce akcyjnej w K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 maja 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 lutego 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Pozwane P. [...] S.A. w K. wniosły skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 lutego 2021 r., którym oddalono ich apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 sierpnia 2020 r.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd I instancji zasądził od pozwanego na rzecz powoda – Skarbu Państwa – Nadleśniczego Nadleśnictwa [...] kwotę 127 998,86 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonymi od kwoty 127 824,40 zł od 3 lipca 2018 r. do dnia zapłaty oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 174,46 zł od 3 lipca 2018 r. do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za służebność przesyłu ustanowioną na należących do Skarbu Państwa nieruchomościach, znajdujących się w zarządzie Nadleśnictwa [...], na których zostały zlokalizowane urządzenia elektroenergetyczne pozwanej.

Nie budziło sporu, że do 2017 r. powód deklarował podatki od gruntów objętych umową w oparciu o stawki podatku rolnego i leśnego. W początku 2018 r. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych poinformował Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych, że w jednolitej linii orzeczniczej Naczelnego Sądu Administracyjnego grunty pod liniami energetycznymi traktowane są jako grunty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, opodatkowane podatkiem od nieruchomości. W konsekwencji powód wyliczając podatek od nieruchomości za grunty zajęte przez pozwanego i składając deklaracje podatkowe za rok 2018 przyjął stawki podatku jak od nieruchomości, a nie - jak w latach poprzednich - stawki podatku rolnego i leśnego.

Sądy obu instancji uznały za prawidłowy taki sposób naliczania podatku, którego równowartość stanowiła wynagrodzenie za przysługującą pozwanemu służebność przesyłu. Nie zgodziły się z pozwanym, że powód jednostronnie zmienił treść umowy. Wskazały, że z treści umowy stron nie wynika obowiązek deklarowania podatku za nieruchomości objęte służebnością po uprzednim porozumieniu z pozwanym. Podkreśliły, że o wysokości należnych podatków od nieruchomości decyduje ustawa podatkowa i jej wykładnia ukształtowana

w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego. NSA zaliczył grunty objęte służebnością przesyłu do gruntów związanych z prowadzeniem działalnością gospodarczą. W umowie z 12 grudnia 2014 r. o ustanowieniu służebności przesyłu i rozliczeniu za korzystanie z gruntu pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz Nadleśnictwa [...] wynagrodzenia, obliczanego corocznie w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych za ten grunt przez Nadleśnictwo. Z postanowienia tego nie wynika, by powód miał obowiązek deklarowania podatku po uprzednim porozumieniu z pozwanym, ani też by miał deklarować ten podatek w jednej stałej stawce, korzystnej dla pozwanego, skoro wiedział, że taki podatek nie odpowiada przepisom prawa podatkowego.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 5 k.c. w zw. z art. 354 § 2 k.c., art. art.39a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz niewłaściwe zastosowanie art. 2 ust. 2, art. 1a ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r o podatkach i opłatach lokalnych oraz art. 1 ust. 1 z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym, art. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 o podatku rolnym. Jako naruszone przepisy postępowania cywilnego skarżący wskazał art. 232 w zw. z art. 233 § 1 k.p.c.

We wnioskach pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] i jego zmianę poprzez uwzględnienie apelacji pozwanej i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanej powód wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia tej skargi do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej w całości, a w każdym wypadku - o zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kosztów procesu za postępowanie w II instancji, w tym - na podstawie przepisu art. 32 ust. 3 ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej - kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa — Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę przyjęcia jej skargi wystąpieniem przesłanki przewidzianej w art. 398 § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy jej oczywistą zasadnością ze względu na jaskrawe naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie i pominięcie całości kontekstu sytuacyjnego, w którym została zawarta sporna umowa, a w szczególności okoliczności, że przy jej zawieraniu strony były zgodne co do tego, że grunty, na których została ustanowiona służebność przesyłu, nie są związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez pozwaną, a więc powinny być opodatkowane zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w ewidencji gruntów, a nie podatkiem od nieruchomości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, a ponadto uznanie, że powód mógł samowolnie w trakcie obowiązywania umów zmienić sposób obliczenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu poprzez bezpodstawną zmianę podstawy opodatkowania gruntów objętych umową o ustanowienie tej służebności. Ponadto skarżąca wskazała, iż zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza art. 5 k.c. w zw. z art. 354 § 2 k.c., powód bowiem jednostronnie dokonując zmiany stawki podatku, nie będąc do tego zobowiązany żadną decyzją ani prawomocnym orzeczeniem sądu, ani nie mając ku temu uzasadnionych podstaw, poniósł samodzielnie ryzyko tej zmiany.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa, a zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910).

Wskazywana przez skarżącą kwestia nie może stanowić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej pozwanej. Po pierwsze nie można zgodzić się ze skarżącą, iż zgodność stron podczas zawierania przedmiotowej umowy, odnosząca się do nie wykorzystywania gruntów, na których została ustanowiona służebność przesylu, do celów związanych z działalnością gospodarczą, wiąże Sąd czy też organ podatkowy podczas ustalania wysokości zobowiązania podatkowego. O tym jaki jest rzeczywisty sposób wykorzystywania gruntów decydują okoliczności faktyczne danej sprawy. Jednocześnie o kwestii wysokości podatków należnych od nieruchomości decyduje ustawa podatkowa i ukształtowana na tle tej ustawy linia orzecznicza Naczelnego Sądu Administracyjnego. Jednocześnie należy podzielić zapatrywanie Sądu Apelacyjnego, iż na skutek utrwalonej linii orzeczniczej NSA grunty pod liniami energetycznymi zaliczone zostały do kategorii gruntów związanych z prowadzeniem działalnością gospodarczej.

Spółki energetyczne, prowadząc działalność w zakresie przesylu energii elektrycznej, wykorzystują w sposób trwały i z pewnością nieincydentalny, dla potrzeb tej działalności, pasy techniczne pod napowietrznymi liniami energetycznymi, które zostały wytyczone w związku z przebiegającymi przez las liniami energetycznymi i które są niezbędne do prowadzenia przesylu energii, a nadto spółki te jako operatorzy są zobowiązane utrzymywać wskazane grunty w sposób umożliwiający bezpieczne i bezawaryjne funkcjonowanie linii napowietrznych przy uwzględnieniu szeregu przepisów prawa regulujących, m.in. kwestie bezpieczeństwa, funkcjonowania i posadowienia linii energetycznych.

Nawet jeśli zarządcą gruntów pod liniami energetycznymi nie jest przedsiębiorca, lecz nadleśnictwo, ale faktycznie służą one do działalności gospodarczej podmiotowi prowadzącemu taką działalność (zakładowi energetycznemu zajmującemu się przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej), grunty takie należy uznać za związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i opodatkować je według stawek najwyższych (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 marca 2017 r., II FSK 2224/16, wyrok NSA z dnia 9 marca 2017 roku, sygn. akt II FSK 1987/15, wyrok NSA z dnia 9 marca 2017 roku, sygn. akt II FSK 172/15,; wyrok NSA z dnia 1 lutego 2017 roku, sygn. akt II FSK 3714/14; wyrok NSA z dnia 1 lutego 2017 roku, sygn. akt II FSK 3715/14; wyrok NSA z dnia 1 lutego 2017 roku, sygn. akt II FSK 3716/14,; wyrok NSA z dnia 1 lutego 2017 roku, sygn. akt II FSK 3769/14,; wyrok NSA z dnia 23 listopada 2016 roku, sygn. akt II FSK 2310/16,; wyrok NSA z dnia 23 listopada 2016 roku, sygn. akt II FSK 2309/16,; wyrok NSA z dnia 20 października 2016 roku, sygn. akt II FSK 1575/16; wyrok NSA z dnia 4 października 2016 roku, sygn. akt II FSK 2462/14,; wyrok NSA z dnia 4 października 2016 roku, sygn. akt II FSK 2463/14,; wyrok NSA z dnia 9 czerwca 2016 roku, sygn. akt II FSK 1156/14,; wyrok NSA z dnia 9 czerwca 2016 roku, sygn. akt II FSK 1157/14,; wyrok NSA z dnia 9 czerwca 2016 roku, sygn. akt II FSK 1238/14,; wyrok NSA z dnia 9 czerwca 2016 roku, sygn. akt II FSK 1238/14). .

Skoro zaś w umowie strony postanowiły, że P. [...] będą płaciły na rzecz Nadleśnictwa [...] wynagrodzenia, obliczanego corocznie w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez Nadleśnictwo [...], to odwołanie takie odnosić się musi do podatku prawidłowo obliczonego w świetle przepisów prawa podatkowego. Strona powodowa nie ustalała wysokości zobowiązań pozwanego tylko wypełniła ciążący na niej obowiązek podatkowy, a uczyniła to kierując się obowiązującą wykładnią przepisów podatkowych. Z umowy stron nie wynikało, że podatek będzie wartością stałą, ani też nie wskazano w niej, że będzie to podatek leśny lub rolny.

Uznać zatem należy, iż powołana przez skarżącego podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie została unaoczniona. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu przewidziane w art.

398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi pozwanego do rozpatrzenia. Sąd Najwyższy oddalił wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania w drugiej instancji, gdyż o kosztach tych orzekł już Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku. Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego nie został natomiast złożony.